

(แผนฉบับร่าง ไม่อนุญาตเผยแพร่)

โครงการสานประชารัฐเพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นคนไทย 4.0 ในชายแดนใต้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า
ภาคสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

“ไทยแลนด์ 4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้

การพัฒนาประเทศไทยสู่ “ประเทศไทย 4.0” เนื่องจาก ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาได้มีการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ยุคแรก ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลัก เช่น ผลิตและขาย พืชไร่ พืชสวน หมู หมา กา ไก่ เป็นต้น ยุคสอง ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 2.0” เน้นอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องตีมี เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น และปัจจุบัน (2559) จัดอยู่ในยุคที่สาม ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 3.0” เป็นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ กลั่นน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น แต่ ไทยในยุค 1.0 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง อยู่อย่างนี้ไม่ได้ ต้องรีบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศ จึงเป็นเหตุให้หันไปสู่อายุที่สี่ ให้รหัสใหม่ว่า “ประเทศไทย 4.0” ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดภายใน 5-6 ปีนี้ คล้าย ๆ กับการวางภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือ ประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy”

“ประเทศไทย 4.0” เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

ดังนั้น “ประเทศไทย 4.0” จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” จะสำเร็จ ใช้แนวทาง “สานพลังประชารัฐ” เป็นตัวการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่างๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังกันขับเคลื่อน ผ่านโครงการ บัณฑิตความร่วมมือ กิจกรรม หรือ งานวิจัยต่างๆ โดยการดำเนินงานของ “ประชารัฐ” กลุ่มต่างๆ อันได้แก่

กลุ่มที่ 1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณ์การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ พัฒนาคัลลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และการดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

กลุ่มที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

กลุ่มที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวและไมล์ การสร้างรายได้ และการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐ

กลุ่มที่ 4 การศึกษาพื้นฐานและพัฒนาผู้นำ (โรงเรียนประชารัฐ) รวมทั้งการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ

กลุ่มที่ 5 การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมกลุ่ม SMEs และผู้ประกอบการใหม่ (Start Up) ซึ่งแต่ละกลุ่มกำลังวางระบบและกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น

แนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ของรัฐบาลในปัจจุบัน จะเป็นไปได้จริงแค่ไหนไม่ใช่คอยติดตามอย่างเดียว แต่ต้องช่วยกันทุกฝ่าย คนละไม้คนละมือตามภารกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเปลี่ยนคนไทยที่เน้นผลประโยชน์ส่วนตนให้เป็นคนมีจิตสาธารณะ เกื้อกูล แบ่งปัน และมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคม ตามความคิดที่ว่า “คนไทย 4.0” แล้ว ประเทศไทย 4.0 ยังต้องมี “สังคม 4.0” หรือสังคมพอเพียง ด้วย

ด้วยจำนวนตัวเลขคนไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก คนไทยที่ขาดทั้งความรู้และเทคโนโลยี และ “คนไทย 4.0” ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร การลดความเหลื่อมล้ำระหว่าง “มนุษย์” กับ “มนุษย์” และ “คนได้ออกาส” กับ “คนด้อยโอกาส” ที่ยังมีอยู่เป็นจำนวนมากในสังคมไทยควรจะทำอย่างไร ด้วยหลักคิดของนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ว่า “เราจะเดินหน้าไปด้วยกัน” และ “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” สามารถแปลงออกมาเป็นนโยบายที่สำคัญ 2 ส่วนคือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และ การเชื่อมต่อประชาคมโลก และจะเชื่อมต่อ “คนไทย 1.0” ถึง “คนไทย 3.0” เข้าด้วยกัน เพื่อไปเป็น “คนไทย 4.0” ที่หลุดจากกับดักความไม่สมดุล กับดักความเหลื่อมล้ำ กับดักประเทศรายได้ปานกลาง ด้วย 2 ยุทธศาสตร์ สำคัญคือ "การปิดช่องว่าง และ การสร้างความมั่งคั่งร่วมกัน"

แผนการวิจัย โครงการสานประชารัฐเพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นคนไทย 4.0 ในชายแดนใต้ เป็นโจทย์ที่สำคัญที่จะทำอย่างไรให้ “คนไทย 4.0” ว่า จะต้องเปลี่ยนตัวเองใน 4 มิติ คือ

1. โครงการวิจัยที่จะเปลี่ยนจากคนไทยที่มีความรู้ความสามารถจำกัด เป็นคนไทยที่มีความรู้ความสามารถ
2. โครงการวิจัยที่จะเปลี่ยนจากคนไทยที่เน้นประโยชน์ส่วนตน เป็นคนไทยที่รับผิดชอบต่อสังคม
3. โครงการวิจัยที่จะเปลี่ยนจาก Thai-Thai เป็น Global-Thai เป็นคนไทยที่มีศักดิ์ศรีในเวทีสากล
4. โครงการวิจัยที่จะการเรียนรู้เพื่อมุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

เป้าหมายของแผนการวิจัย

จากแผนการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประเทศไทยกำลังอยู่ในโลกที่มี “พลวัต” ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และคนไทยเองจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขัน และคำว่าคนไทย 4.0 มีความสำคัญอย่างยิ่งแต่ไม่ใช่เพียงแค่เป็นคนที่ใช้เทคโนโลยีเป็น แต่คิดว่าน่าจะมีคามหมายมากกว่านั้น ข้อสำคัญคนไทย 4.0 จะต้องมี Digital Mindset และ Digital Culture ประกอบกับต้องเป็นคนที่มีจิตสาธารณะ เพราะเรากำลังก้าวเข้าสู่ เศรษฐกิจยุคแห่งการแบ่งปัน (Sharing Economy) ซึ่งถ้าให้ผมนิยามคำว่า คนไทย 4.0 ในความเห็นส่วนตัวก็น่าจะเป็นดังนี้

1. เป็นคนที่มีทักษะเชิงดิจิทัล ที่มีทักษะหกด้านที่จำเป็นต้องมีคือ Tools & Technologies, Find & Use, Teach & Learn, Communication & Collaborate, Create & Innovate และ Identity & Wellbeing ดังที่ผมเคยเขียนในบทความเรื่อง “Digital Skill ที่คนไทยควรมีถ้าจะต้องก้าวไปสู่ Thailand 4.0” ตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 “Digital Skill ที่คนไทยควรมีถ้าจะต้องก้าวไปสู่ Thailand 4.0”

2. เป็นคนที่เข้าใจการโลกยุคโลกาภิวัตน์ เข้าใจเศรษฐกิจแบบใหม่ ที่เข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 และโลกยุคไร้พรมแดนที่มีความเป็นสากล สามารถทำงานกับผู้ร่วมมือที่อาจอยู่ที่ใดในโลกนี้ แบบทุกที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์ได้
3. เป็นคนที่เข้าใจบริบทของสังคมไทย เข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมไทย ประวัติศาสตร์ไทย เข้าใจสังคมในชนบท และช่องว่างของสังคมไทยได้
4. เป็นคนที่มี จิตสาธารณะเกื้อกูล แบ่งปัน มีจริยธรรม คุณธรรมและ รับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะก้าวสู่การทำงานในยุค Sharing Economy ไม่ใช่เทคโนโลยีเพื่อเอาเปรียบสังคม สร้างความร่ำรวยให้กับตัวเอง โดยละเลยช่องว่างทางสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

<https://www.thairath.co.th/content/820989>

<https://www.mmthailand.com/ไทยแลนด์-4-0-วิจัย-พัฒนา/>

<https://thanachart.org/2017/02/13/นิยามคนไทย-4-0-คงไม่ใช่แค่/>

<http://www.drborworn.com/article/detail.asp?id=16223>